

ifj. Ficzek Ferenc

Artcadia, ú.f. 4 (2), 23–34. (2025)

DOI: [10.56617/artcadia.7582](https://doi.org/10.56617/artcadia.7582)

ficzek.ferenc@uni-mate.hu

MATE KC, Rippl-Rónai Művészeti Intézet

ORCID: [0000-0002-7059-7856](https://orcid.org/0000-0002-7059-7856)

A vonal mint vizuális főszereplő

Elmélkedés a vonalról saját és kölcsönvett képi példák bemutatásával

The line as a visual protagonist

Reflections on the line through presentation of original and borrowed visual examples

A tanulmány a vonalat mint képképző vizuális elemet vizsgálja egy meghatározott logika mentén: olyan műveken keresztül mutatja be a vonal szerepét, ahol a vonal elsősorban önmagát jelenti és nem ábrázol, hanem megjelenít. Paul Klee és Lantos Ferenc könyve alapján bemutatja a vonal eredetét és mibenlétét. „Egy cselekvő pont sétára indul...”

Az írás ezután a vonal karakterével, struktúrateremtő tulajdonságával, téralakító képességével foglalkozik. Konkrét példák ismertetésével szemlélteti a leírt gondolatmenetet. A bemutatott alkotások Vera Molnar, Bridget Riley, Egle Anita és a szerző saját művei.

kulcsszavak: vonal mint vizuális elem, kortárs művészet, Vera Molnar, Bridget Riley, Paul Klee, Lantos Ferenc, Egle Anita, ifj. Ficzek Ferenc

This study examines the line as an image-forming visual element according to a specific logic: it illustrates the role of the line through works in which the line primarily signifies itself and does not depict, but rather manifests. Drawing on the works of Paul Klee and Ferenc Lantos, it explores the origin and nature of the line. “An active point sets out on a walk...” The text then explores the character of the line, its structure-creating properties, and its ability to shape space. It illustrates the line of thought described through concrete examples. The works presented are by Vera Molnar, Bridget Riley, Anita Egle, and the author himself.

keywords: line as a visual element, contemporary art, Vera Molnar, Bridget Riley, Paul Klee, Ferenc Lantos, Anita Egle, Ferenc Ficzek Jr.

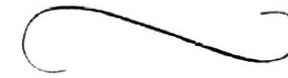
Ha a vonalról tisztán mint vizuális elemről beszélünk, tehát nem mint a bevett rajzolótechnikai eszközkészlet egyik tagjáról, nem a vonallal készült rajz (vonalrajz vagy vonalas rajz) mibenlétéről, hanem mint egy – már-már filozófiai kérdéseket is felvető – önálló entitásról, tehát a vonal szellemi lényegéről, akkor azon műveket és alkotásokat érdemes megismerni, ahol a vonal autonóm szereplője az adott képi világnak, azaz ha túl is mutat önmagán jelentésben és asszociációs lehetőségekben, mégsem ábrázol, hanem inkább megjelenít és láthatóvá tesz. (Konkrétabban fogalmazva azon esetekre utalok, ahol a vonal csak és kizárólag mint vonal szerepel a képen, nem pedig vonallal le- és megrajzolt valamit látunk. Függetlenül attól, hogy mindemellett a vonal utalhat önmagán túlmutató jelenségekre is.) Ezen felvetést igyekszem példákon keresztül kifejteni az alábbi írásban és gondolatmenetemet kifuttatni néhány saját munka bemutatásával.

Magából a vonal fogalmából kiindulva számos képzet fogalmazódhat meg bennünk. Óhatatlanul is eszünkbe juthatnak az alábbi szavak: útvonal, körvonal, határvonal. Mindegyiküknél pedig a további képzetek társulhatnak. Az útvonal esetében a vonal jelezheti a valahonnan valahova történő eljutást, annak irányát és módját is. Egyenesen vagy kacskaringósan, közvetlenül vagy vargabetűkkel, folyamatosan vagy megszakítva, lendületesen vagy görcsösen, sebesen vagy vontatottan. Az út lehet célirányos, amikor a végpont a fontos, de sokszor maga az út a lényeges, vagyis az út bejárása, az azalatt történő folyamatok, történések lezajlása, az élmények és tapasztalatok megszerzése. Az út elágazhat vagy visszatérhet önmagába – kezdet és vég, választás és determináció. Ugyanakkor a vonal összeköthet, de szét is választhat (határvonal), ha körvonalról (sziluettről) beszélünk, akkor lehatárol vagy behatárol, esetleg kijelöl egy területet. Két vonal találkozása viszont egy pontot határoz

meg. A útvonal nemcsak a kiterített térkép síkjában futhat, de térben is, hegyre fel és völgybe le, ahogy a folyó is teszi ez utóbbit, hogy belefusson egy másik folyóba, folyamammá hízzon, majd beleömljön a tengerbe. És az út, keresztút, útkereszteződés felveti az útvesztő képzetét is.



Útjára ered egy **aktív** vonal szabadon, céltalanul; séta ez, csak úgy a séta kedvéért. A cselekvő egy eltolódó pont (1. ábra):



1. ábra

Ugyanaz a vonal kísértő formákkal (2. és 3. ábra):

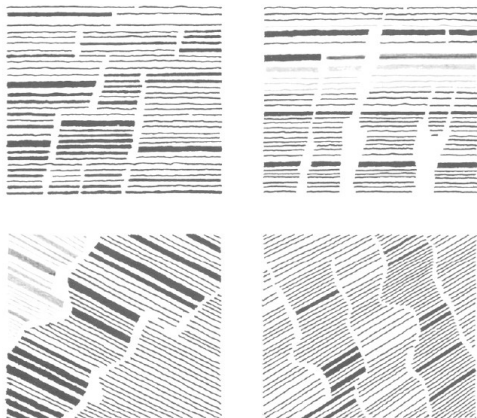


2. ábra



3. ábra

6



Az ábrák jól mutatják, hogy csupán párhuzamos egyenesekkel, élve a vonal tulajdonságaival (hosszúság, szélesség, tónus- és színátmenet), egyszerű módon milyen sokféle vizuális minőséget tudunk létrehozni. Az ábrák egyúttal további műveletekre is inspirálnak. Például hogyan változna meg a vizuális hatás és mindaz, ami ezzel együttjár, ha különböző irányú párhuzamos egyeneseket rajzolnánk egymás mellé vagy egyiket a másik tetejére. (Ez utóbbi azonban már a metsző egyenesek körébe tartozik, ezért a példákat majd ott nézzük meg.)

90

2-3 · Illusztrációk Lantos Ferenc *Képekben a világ* című könyvéből.

Továbbá nem mindegy, hogy egy vonal zárt vagy nyitott, folyamatos vagy megszakad, elvékonyodik vagy megvastagszik. Eleve egy vonal karaktere a lehetséges tulajdonságaiból következik: a méretét meghatározza a hossza és a vastagsága, az alakja lehet egyenes vagy íves, hullámos vagy cikk-cakkos, folyamatos vagy tört, esetleg szaggatott... És folytathatnánk azokat a jellemzőket, amik kifejezetten a vonal sajátjai. Egy vonal lehet egyféle, de önmagán belül is változhat a felsorolt tulajdonságok alapján, például elvékonyodhat vagy éppen megvastagodhat, indulhat egyenesen, majd elhajlik, kereszttezheti saját magát, vagy elkanyarodik, és párhuzamosan követi korábbi irányát. Több vonal egymással való kapcsolata még szerteágazóbb viszonyokat eredményezhet: párhuzamos vagy keresztező helyzetek, minőségkontrasztok (vékony-vastag, rövid-hosszú, egyenes-hullámos), kialakíthatnak vonalhálót,

rácsszerkezetet, de egészen kaotikusnak ható gubancokat is. És itt eljuthatunk a folt fogalmáig is, de az már egy másik történet.

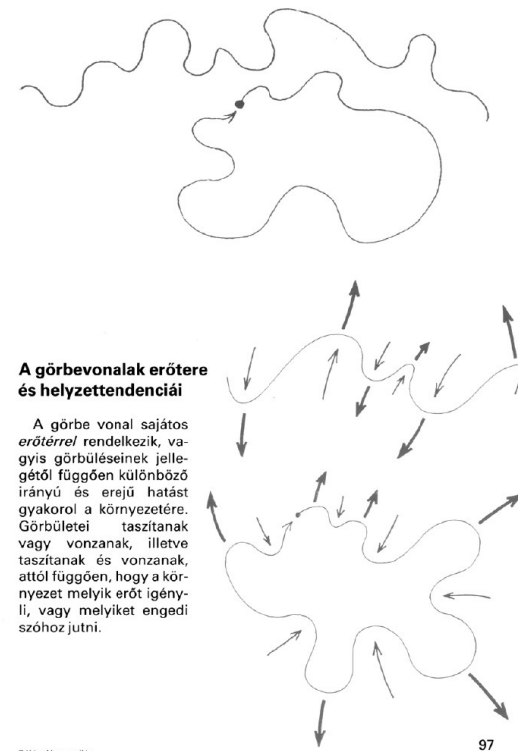
Maradva a kijelölt témánál, a vonalat felfoghatjuk egy lényként is, ahogy azt **Paul Klee** teszi mintegy megszemélyesítve azt *Pedagógiai vázlatkönyvében*. A vonalat egy aktív, dinamikus erőnek fogja fel, amint egy cselekvő pont¹ sétára indul hol céltalanul, csak a séta kedvéért, hol pedig meghatározott pontok között haladva. (1. kép)

A vázlatkönyvben szó esik a dinamikáról, ritmusról, a mozgásról, a tér kérdéseiről, a vonalperspektíváról, rengeteg biológiai, fizikai, a mindennapi életből vett analógiát felemlítve. A Moholy-Nagy László által rajzolt illusztrációk szemléltetik Paul Klee fejtegetéseit. Az erősen lírai vonásokkal megírt gondolatok

határozottan forradalmiak voltak az 1925-ben megjelent kiadványban, hiszen a Bauhaus törekvéseit erősítve ezen lapokon fogalmazódott meg egy sajátos felfogás, valamiféle racionalizálása a vizuális elemeknek. Nem előzmény nélküli ez a törekvés, de mindenesetre meghatározója a későbbi rajzpedagógiai elgondolásoknak is.

Többek között **Lantos Ferenc** *Természet-Látás-Alkotás* című kiállításorozata, valamint az ahhoz tartozó kiadványok tartalma és rajzi karaktere is erősen inspirálódott a fent említett műből. De már az 1920-as évek jellegzetességeit levetve, az 1970-es és 1980-as évek korszerű szemléletében fogalmazódnak meg a pont-vonal-folt viszonyait taglaló, a természeti analógiákat hangsúlyozó megállapítások egy sajátos lantosi pedagógia keretében. A *Képekben a világ* című könyv mintegy összefoglalója Lantos több évtizedes oktatási gyakorlatának, amelyben a vizuális (nyelvi) elemek morfológiája tudományos szikársággal és objektivitással kerülnek leírásra, lényegre törően és sallangoktól mentesen. (2-3. kép) Egy jól átgondolt, logikusan felépülő módszertan és tematika rajzolódik ki a szemléletes rajzokkal, fotókkal gazdagon illusztrált műben. Lantos Ferenc a vonal tulajdonságainak ismertetése után az azonos és eltérő karakterű vonal kapcsolataival foglalkozik: párhuzamos vonalrendszer, keresztező vonalak, egyenes és görbe vonalak viszonyai, erőterek és dinamikák, hangsúlyok és ritmus, csak hogy néhány kifejezést említsek a témában.

Mindkét festőművész pedagógiai vonatkozású könyvét nemcsak azért említettem, mert egyik a másik inspirációjának, illetve a másik az egyik kibővített és lényegesen továbbfejleszt-



A görbe vonalak erőtere és helyzetrendelése

A görbe vonal sajátos erőterrel rendelkezik, vagyis görbüléseinek jellegétől függően különböző irányú és erejű hatást gyakorol a környezetére. Görbületi taszítanak vagy vonzanak, illetve taszítanak és vonzanak, attól függően, hogy a környezet melyik erőt igényli, vagy melyiket engedni szöhoz jutni.

7 Képekben a világ

97

1 · Jelen írás témáját tekintve a „pont” fogalma nem geometriai értelemben használatos, hanem mint vizuális elem értelmezendő. Tehát nem elméleti, szellemi konstrukció, hanem valóságos, a három dimenzióban létező kiterjedéssel rendelkező, látható objektum. Ezen logika mentén a vonal látható pontok összessége.

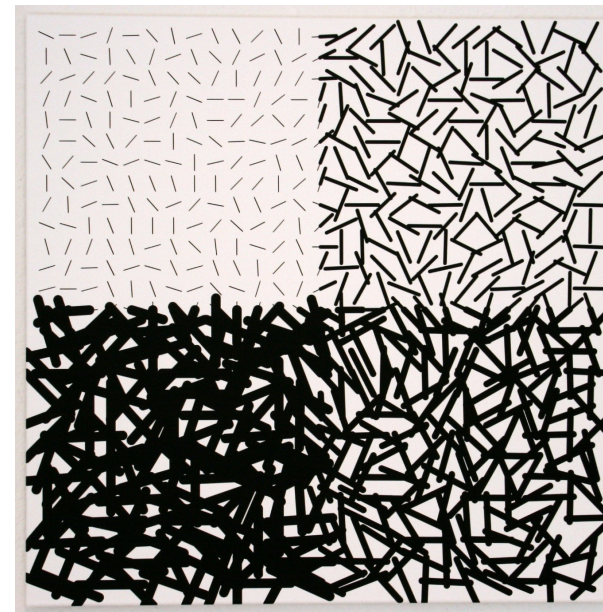
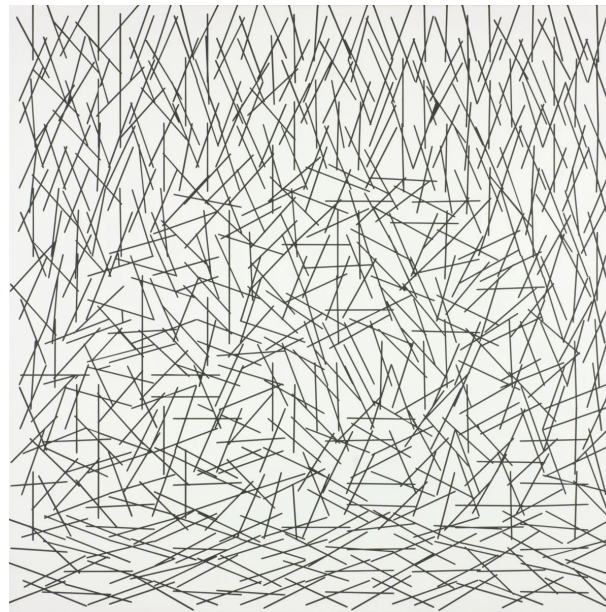
tett szellemi örökösének tekinthető, hanem mert általuk juthatunk közelebb ahhoz a felfogáshoz, ahol a vonal autonóm létezőként jelenik meg a vizuális művészetekben, ahol a vonal nem csupán eszköz, hanem lényegi entitás.

Mielőtt rátérnék azon művek bemutatására, amelyek jelen írás főbb témáját képezik, meg kell említenem egy-egy olyan példát is, ahol a vonal mint struktúraépítő elem jelenik meg, illetve olyan esetet is, ahol a vonal, bár egyedüli szereplője a műnek, mégis csak eszköz arra, hogy létrehozzon bizonyos látványokat.

A vonalstruktúra lényegi jelenlétére **Vera Molnar** egyes rajzai kifejezetten szemléletesek. A legtöbb ilyen jellegű munka triviálisan egyszerű ötleten alapul, jól értelmezhető játékszabályt követ. Olyan világosan felismerhető alapműveleteket alkalmaz, amelyek nyilvánvalósága adja a látvány esztétikumát, és ettől válik vizuálisan izgalmassá, gondolatilag pedig zseniálissá.

Meules en hommage à Claude Monet című grafikájánál a random hatású vonalrendszer azonos vastagságú és hosszúságú elemekből áll, viszont a képen egy vízszintes osztású hármas tagolás figyelhető meg. (4. kép) A kialakuló felületkülönbségek az egyes vonalhalmazt alkotó vonalak főbb irányának megváltozásából adódnak: függőleges tendencia, „összevissza” tendencia és vízszintes tendencia. A rend és káosz összefüggésének kérdése kikerülhetetlen a rajzot nézve. A káoszban fellelhető rend, vagy a rendben uralkodó káosz? – tehetnénk fel a kérdést.

A *Quatre quart – B* címet viselő akrilfestmény esetében viszont a vonalak vastagsága változik, és ennek köszönhetően a négyrésztre osztott négyzet alakú vászon negyedfelületei markánsan eltérnek egymástól. (5. kép) Az alkalmazott művelet szintén roppant egyszerű: fokozatosan megvastagítani a struk-



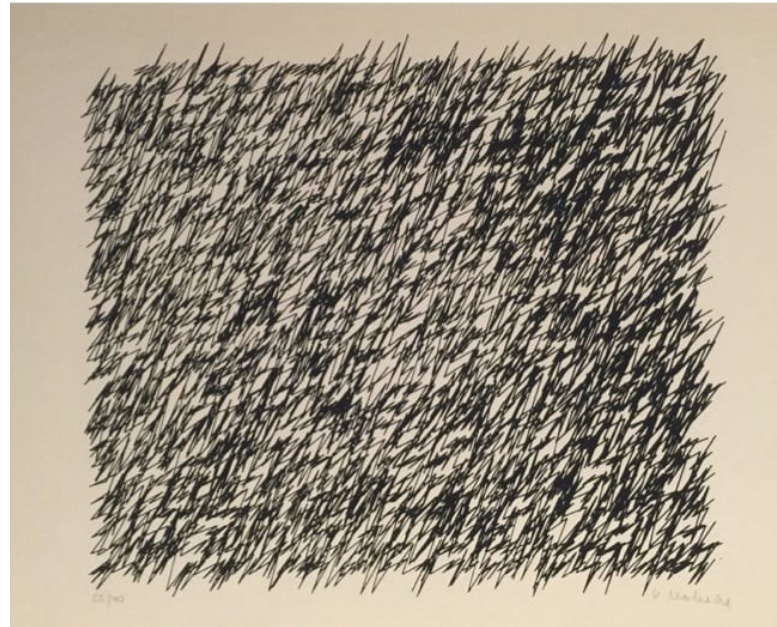
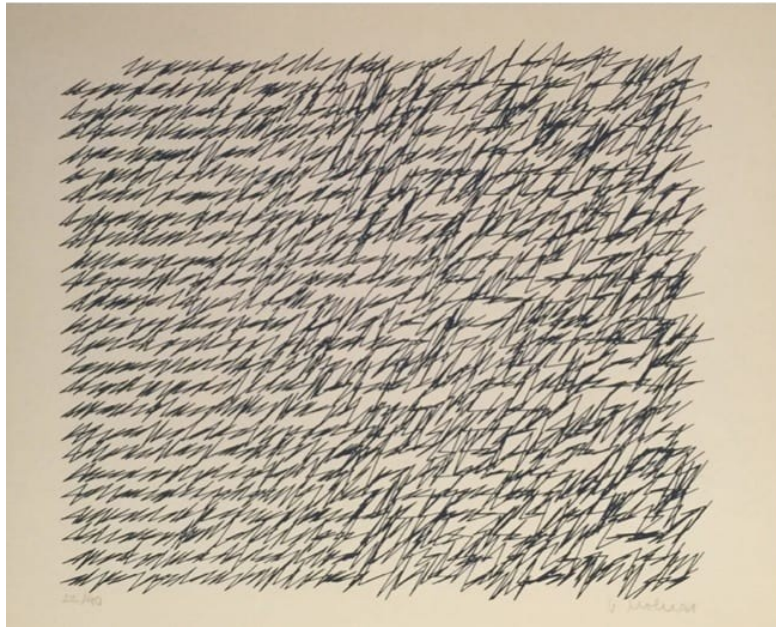
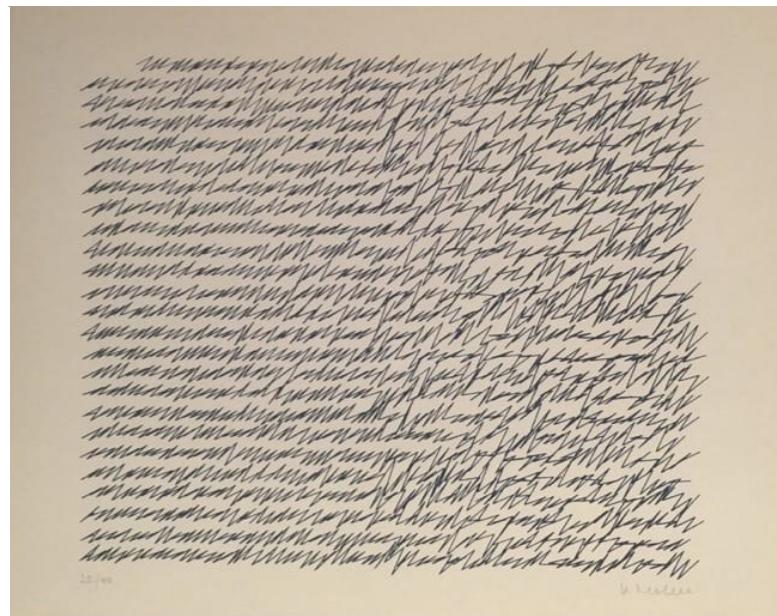
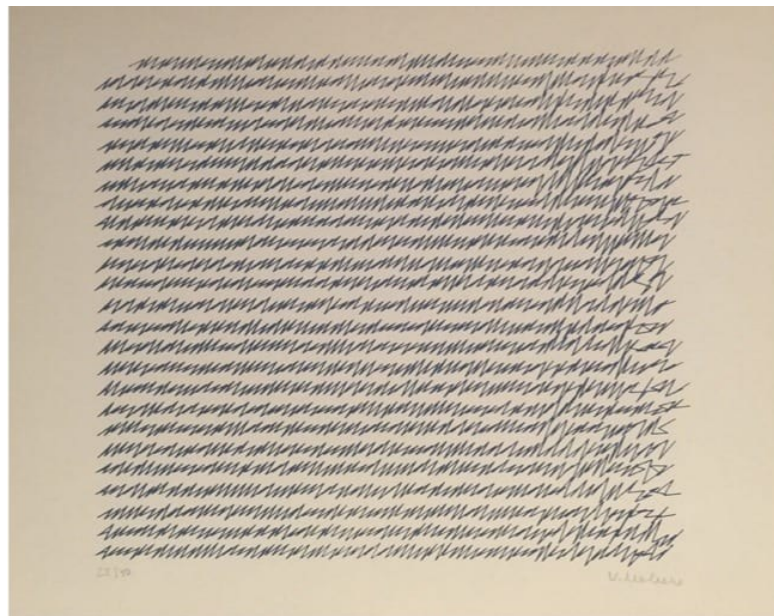
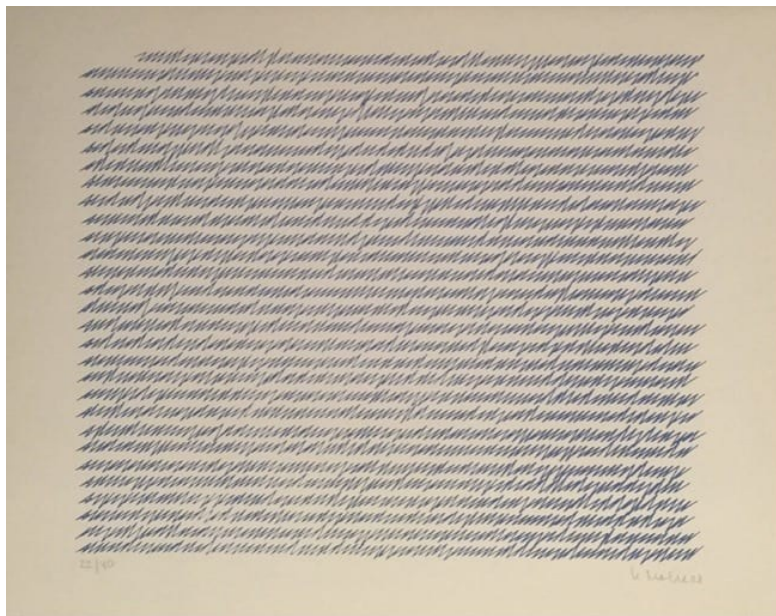
túrát alkotó vonalakat. Az első vonalrendszerhez képest a hosszak is változnak ugyan, de elsősorban a vastagság növelése eredményezi az egyes vonalrendszerek karakterbeli változását.

Ebben a sorban utolsó példaként a *Letters of my Mother* című művet említem, ahol a vonalstruktúra plusz jelentést is kap, mert a párhuzamos, vízszintes sorokba rendezett cikk-cakkos vonalak valóban egy lehetséges kézírás képzetét keltik bennünk, a cím pedig egyértelműsíti ezt a tárgyiságot. (6. kép) A hat lapból álló sorozat szintén a fokozásra épül: a méretnövelés műveletéből eredő változás egyre kaotikusabb sorokat eredményez, a vonalak összecsúsznak, egymásba érnek, és a kezdetben rendezett sorok egy „olvashatatlan” káoszban kulminálnak. Ugyan még nyomaiban tetten érhető a rend, de már elveszett a korábban még egymástól elkülönülő sorok tisztasága. Rend és káosz. Ezen fogalmak kapcsolatáról így vall Vera Molnar: „A két szélsőség között állok. De hol? Nem közepem! Hanem a csaknem totális rend vagy a csaknem totális rendtelenség irányában. A kvázi-rend és a kvázi-rendtelenség – ez az, ami tetszik nekem.”²

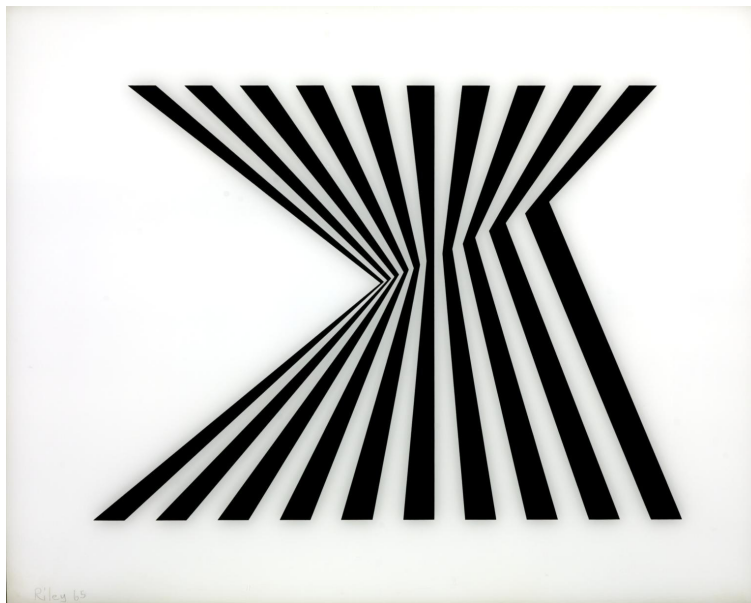
4 · Vera Molnar: *Meules en hommage à Claude Monet - A*, 2013

5 · Vera Molnar: *Quatre quart – B*, 2012, akril, vászon, 80 x 80 cm

2 · Lénárd Anna, „A vonal teste. Vera Molnar Hommage a Dürer-variációk és François Morelet Jelzések című kiállítása a Vasarely Múzeumban,” *Artmagazin*, no. 27. (2008), 50–53. <https://www.artmagazin.hu/articles/archivum/27cf3226122b3a2f18f354b42e4c1216> (megtekintés: 2025.12.11.)



6 · Vera Molnar: *Letters of my Mother* (6), papír, szitanyomat, 1990, 32 x 42 cm/db



7 · Bridget Riley: *Untitled [Fragment 1/7]*, 1965, plexi, nyomtat, 65,7 x 82,8 cm

A vonal szerepét tagláló második felvetéshez, mely szerint bár a vonal önálló szereplője a képnek, ám mégsem magáról a vonalról mint elemről van szó, **Bridget Riley** op art művész „csíkos” képeit hozom példának. (7-8. kép) Ezen művek esetében a vonal szintén nem ábrázol, nem kifejez, nem leképez, hanem elsősorban megjelenít – és ebben a minőségben kapcsolódik a tárgyalt témához. Bridget Riley vonalakkal létrehozott, ide vonatkozó képei az optikai illúzió elérését célozzák. A vonalak (inkább csíkok, sávok) olyan módon lakják be az adott felületet, hogy azok a szemet megtévesztő téri illúziót keltsenek. Ezen műveknél elsősorban a vonalperspektíva érvényesül, de nem direkt módon: azaz nem mértani testeket, tárgyakat látunk perspektivikusan ábrázolva, hanem a vonalak sűrítése-ritkítása, méretváltozása (vastagság) vagy összetartása révén jön létre egyfajta térélmény, melynek alapja a perspektíva. A vonalak/csíkok vonalak/csíkok maradnak, jelentésük nem változik, viszont látványos optikai illúziót hoznak létre.

A vonal téralkotó, térdefiniáló szerepét demonstrálandó két olyan munkámat említem meg, amelyek szintén a térillúzióra építenek, de nem a perspektíva révén, hanem a takarás jelenségének felhasználásával. (9-10. kép) Mindkét kép esetében a látszólagos takarás a fő hatáselem: az alapot/hátteret meghatározó párhuzamos vonalrendszer tagjain hol átfut, hol pedig csak azokat érintve „mögéjük” kerül egy tőlük karakterében teljesen eltérő, valójában ellentétes vonal. Első esetben: állandó vastagságú, hullámos vonalakkal álló alap vs. változó vastagságú, egyenes szakaszokból álló, tört, szögletes vonal. Második esetben: halvány, azonos tónusú, egyenes, vékony vonalak-

7 · Bridget Riley: *Right Angle Curves Study No.4*, 1966, papír, quache, 22.3 x 39.4 cm



ból álló alap vs. erőteljes, de változó tónusú, markánsan vastag, hullámos vonal. Azonban a vizuális kontraszt nemcsak az említett jellemzők okán áll fent, hanem más tényezők oppozíciója is erősíti a feszültséget: a rajz esetében a párhuzamos vonalrendszer vízszintes tendenciáját ellenpontoszza a rajta átfutó vonal átlós iránya, a festménynél viszont az egyenes vonalak képszeleken (fent és lent) történő kifutása áll ellentétben a szalagszerű vonal képfelületen belül tartott helyzetével, még akkor is, ha a baloldalon – oldva ezt a feszültséget – mégis csak kifut (vagy befut) a forma.

A bevezető részben nem minden szándék nélkül fókuszáltam az útra mint a vonal analógiájára. Ugyanis ahhoz, hogy a tárgyalt kérdéskört körbejárjuk **Egle Anita** *Útirajzok* című grafikáit hívom segítségül (11-13. kép). A bemutatandó művek az autóban ülve készültek, mialatt a gépjármű „A” pontból „B”

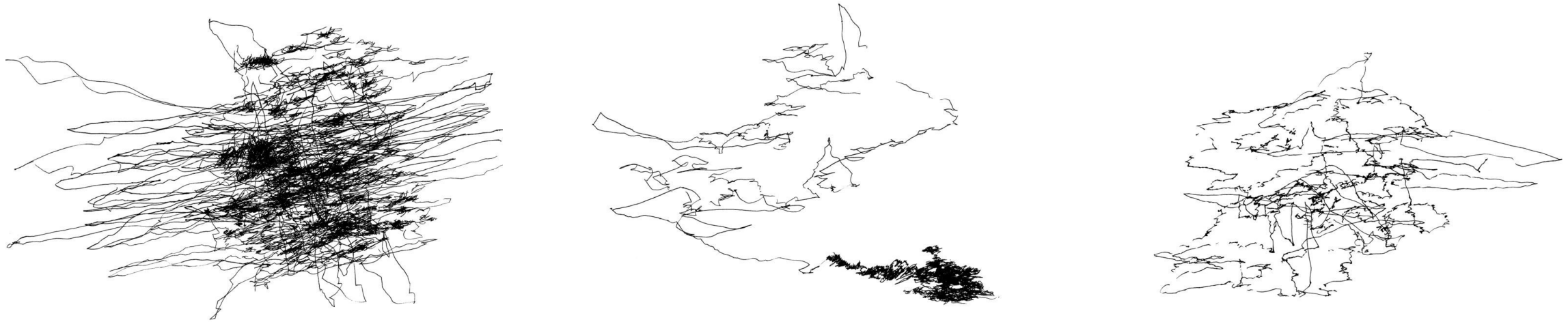


9 · ifj. Ficzek Ferenc: *Vonaltalálkozások*, 2007, papír, tus, 21 x 29.7 cm

pontba haladt olykor órákon keresztül. Egle az ülésben tartott rajzlapra helyezte a kézbe fogott tollat és hagyta, hogy az nyomot hagyjon a felületen aszerint, ahogyan az út során a zökkenők, kanyarok, megállások és újraindulások hatására mozgott a lazán tartott karja. Az így kirajzolódó vonalrendszer hol besűrűsödött, hol fellazult, a toll hegye hol megállt, hol pedig megszaladt más-más nyomot eredményezve. Mindegyik utazás merőben eltérő karakterű vonalrajzzal végződött, nemcsak a konkrét utazás hossza vagy az adott útvonal minősége okán,



10 · ifj. Ficzek Ferenc: *Térbehozás*, 2009, vászon, akril, 200 x 200 cm



11 · Egle Anita: *Kassa-Budapest autóval*, 2007, papír, toll 21 x 30 cm

de a tollat tartó egyén pillanatnyi fizikai, fiziológiai állapota révén is. Az így készült munkák mintegy lenyomatai az egyes utazásoknak, furcsa „naplójegyzetei”, különös dokumentumai a tér és időbeli mozgásnak. A suhanó jármű helyváltoztatásából a kéz helyzetváltozása és az úthoz képest mikro-helyváltoztatása mintegy közvetíti az autó mozgását a papírlapnak, detektálja a rázkódást és a toll rögzíti az ebből származó elmozdulásokat.

„A vonal gyakorlatilag mozgás eredményeképpen létrejövő nyom. Az egyenes vonal egyenletes, egyirányú mozgás, a görbe vonal egyenletes mozgás, melyre az egyik irányból erő hat, ezért fokozatosan-folyamatosan változtatja az irányát, a tört vonal hirtelen erőhatás, hirtelen irányváltoztatást jelöl. Anyagi világunk rezgésekből és ezek egymásra hatásaiból áll. Anyag és mozgás egymást feltételező dolgok erő és anyag, vagyis mozgató és hordozó. A rezgések időben bontakoznak ki, ennek leképezése egy kétdimenziós két értékből álló (pl. fekete-fehér) rajzolat, ami az idő összesűrítése, illetve vetülete.”³

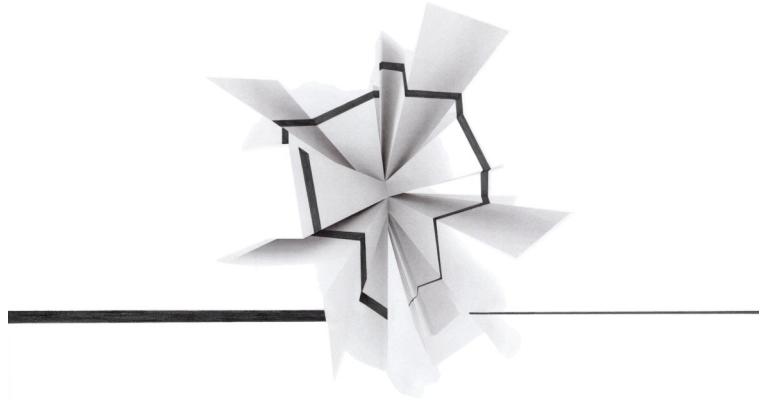
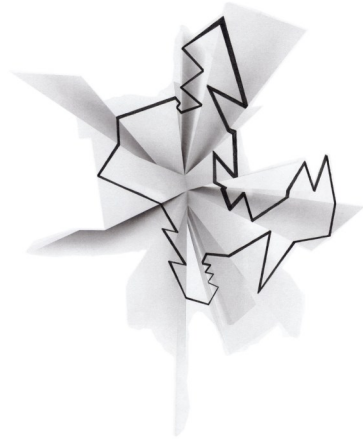
– írja saját rajzairól Egle Anita.

3 · Egle Anita, *Útirajzok*, mozgástérképek. <https://egleanita.free-art.hu/portfolio/utirajzok/> (megtekintés: 2025.12.11.)

Az *Útirajzok* esetében a vonal szintén főszereplője a műveknek, de a nyomhagyás gesztusa teljesen más értelmet ad neki. Ugyan vonalstruktúra jön létre itt is a papíron, de nem számítógéppel generálva, mint Vera Molnárnál, hanem analóg módon. Az emberi tényező fordított szerepet kap ez esetben: amíg a magyar származású francia médiaművész a komputert hívja segítségül emberi fantáziájának végességét áthidalandó – az alapkonceptió ered tőle, de a végeredmény generált –, addig Egle rajzainál az emberi tényező befolyásolja a mechanikus eljárást, az ő „sok ismeretlenes” állapota módosítja a végeredményt. Az *Útirajzoknál* a vonal saját genezisének tekintve is vizuális nyom, nem jel és nem műveleteket végző alapelem, még csak nem is hatáskiváltásra felhasznált eszköz, hogy visszautaljak Bridget Riley op art képeire. Egy vonal, amely lenyomata egy folyamatnak, egy történéseknek, egy időben és térben lejátszott eseménynek. A tollhegy elindult, és sétálni ment.

Az alább bemutatandó grafikasorozatomban esetében is egyfajta útvonalról van szó, legalábbis abban az értelemben, hogy egy adott képi motívum terét és térbeliségét értelmezem a vonallal (14. kép). Átala bejárom ugyanazt a formát csak eltérő

12-13 · Egle Anita: *Budapest belváros-Siófok autópályán*, 2007, papír, toll, 21 x 30 cm



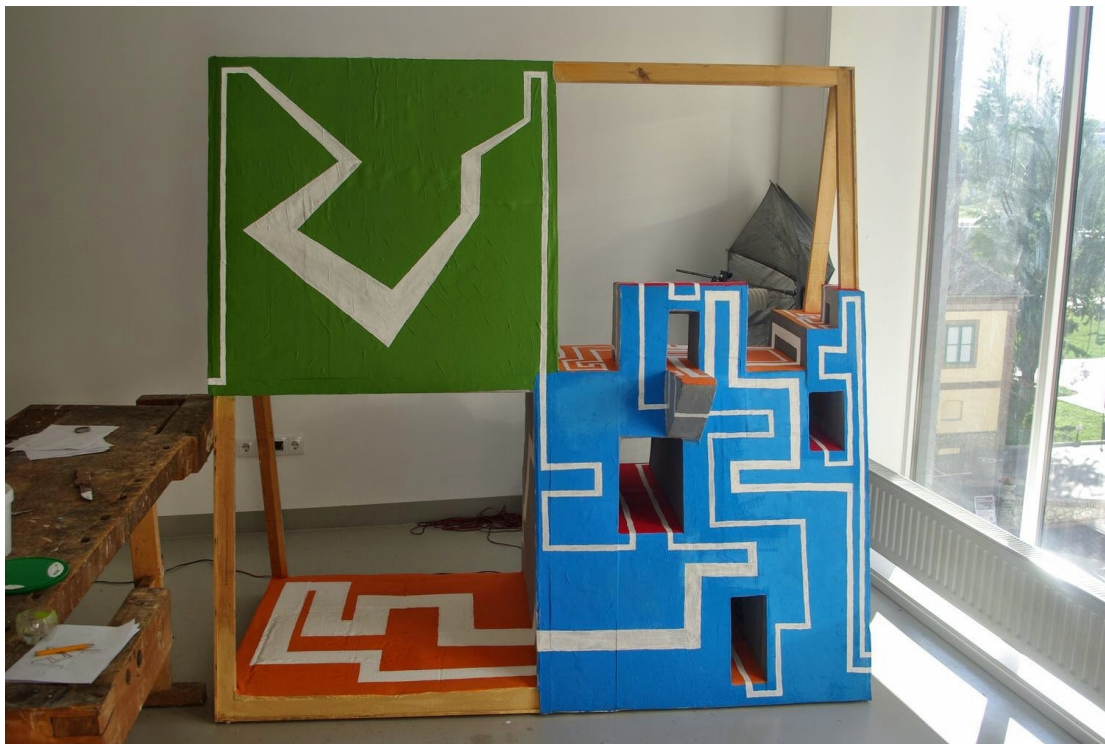
14 · ifj. Ficzek Ferenc: *Vonal I-III.*, 2014, c-print, grafit, 29,7 x 42 cm/db

módon, ezzel pedig más-más plaszticitást és téri helyzet teremtek számára. Attól függően, hogy hol tűnik el a vonal és hol bukkan fel, mikor és mely szögben kanyarodik vagy hajlik el, melyik élnél törik meg vagy fordul vissza, különböző téri viszonyokat hozok létre. A kiindulási alapra jellemző rövidülés illúziója a perspektívára épít, viszont a vonal révén a takarás érzetét keltem. Röviden megfogalmazva a vonal térdefiniáló szerepét vizsgálom.

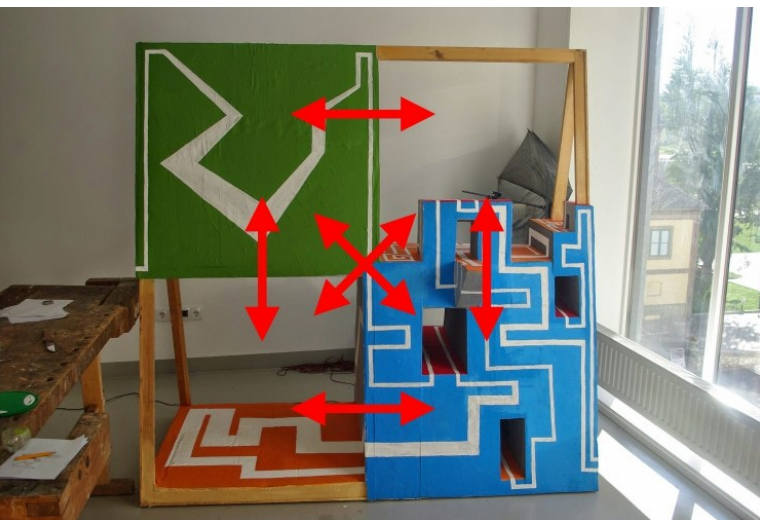
Az első grafika esetében az alapformára rajzolt vonal egy önmagába visszatérő, zárt vonal, amely egyenes szakaszokból áll. Nem fut ki az alapformából, és amikor annak széleit és belső éleit eléri, élesen megtörik, mintha visszapattanna az adott formahatárról. A vonal vékonyodása, illetve vastagodása ad némi rövidülésre utaló térbeliséget saját magának is, de egyúttal értelmezi az alapforma térbeliségét is. Valójában a másik két rajzzal összehasonlítva nyer értelmet ez az értelmezés: nem definiálja annyira az alapforma síkjait, sőt, mintha az eredeti

tériség ellen hatna, legalábbis a másik két megoldáshoz képest. A második esetben a vonal szintén egynek tekinthető, holott megszakad, és több részből áll. Az egyenes karakterű vonal itt is fokozatosan elvékonyodik, de a lap bal szélén fut be, és a jobb szélén fut ki, miközben az alapforma síkjait egyértelműbben határozza meg, ahogy azok terében végigszalad rajtuk. A harmadik megoldásnál egy íves vonal fut keresztül a lapon függőleges irányban, és ahogy az alapformát eléri, annak egyes síkjai mögé bújik vagy azok elé kerül ezzel lökve az adott forma részeit egymáshoz képest hol előrébb, hol pedig hátrább.

Utolsó munkaként a *Térbejárás* című alkotásomat mutatom be, amely az eddig leírtaknak mintegy summázata is lehetne: a vonal önmagát jelentő entitásként jelenik meg az objektumon, nem kíván más lenni, mint ami – egyszerűen „csak” egy vonal. De vonal létében sok minden történik vele. A játékszabály egyszerű: egyetlen zárt vonal, ami nem keresztezi saját magát de a térforma mindegyik síkját bejárja. (15. kép)



15 · ifj. Ficzek Ferenc: *Térbejárás*, 2015, faléc, karton, vászon, akril, 200 x 191 x 98 cm



16 · ifj. Ficzek Ferenc *Térbejárás* alkotásának rajzos elemzése: ellentétek

Egyenes szakaszokból áll, párhuzamos önmagával, és csak két esetben tér el ettől a logikától az alakja: az összefüggő kék és zöld felületeken kvázi perspektivikusan változik vastagsága, viszonylagos összetartása a rövidülést idézi, de nem egy kiszervezett, pontos enyészpont alapján. Magának a térbeli objektum létrehozásának is sajátos története van, ami annyiban érdekes, hogy a főbb szerkezeti összefüggések magyarázatra lelnek általa. Két darab kétszer kétméteres vakrámát építettem össze, ahol a merevítő lécek keresztje meghatározta a felületek négyosztatúságát. Az ellenpontozás mint szerkezeti elv csak utólag tudatosult bennem, nem volt eleve szándékolt. Eszerint a térforma főbb összefüggése a következő: a négy térrészre osztott keretbelső áll egy „teli” (1) és egy „üres” (2) részből, illetve áll egy „üres”, de ezen „ürességbe” belenyúló térformákkal kiegészített részből (3) és egy teli, de „lyukakkal”, „járatokkal” áttört felületből (4). Mind a négy rész egymás ellentéte: üres – teli; üres – üres részbe belenyúló formák; teli – áttört teli. A síkokat bejáró vonal vastagság és ezáltal a vonalrendszer sűrűsége is változik. A mű készítésekor három különböző helyen egy-egy vonalat kezdtem el fejleszteni, és a szellemi kihívás az volt, miként tudom az így elindult három vonalat úgy összekötni, hogy egyetlen zárt, de magával nem keresztező vonalat kapjak. (16. kép)



17-18 · ifj. Ficzek Ferenc: *Hurok*, 2019, c-print, 50 x 50 cm és *Gubanc*, 2019, c-print, 50 x 50 cm

Összegzésként elmondható, hogy még számos képi gondolatot tudnék példaként felhozni saját munkáim közül (is), melyeknél már nem kimondottan a vonal a főszereplő, de a „vonalság” mint karakter meghatározó vizuális tényező. A fotóalapú, konkrét tárgyi látványt is tartalmazó grafikáknál asszociatív módon olyan címeket adtam, mint a *Hurok* vagy *Gubanc* (17-18. kép). De az interferencia jelenségét kutató párhuzamos vonalrendszerekre építő fotogramjaim is bővítenék a vonalra mint képalkotó elemre vonatkozó tartalmakat. Viszont, ha a Paul Klee általi felfogásból indulunk ki, mely szerint a vonal nem más, mint egy pont, ami sétálni ment, akkor a fentebb bemutatott példák reményeim szerint plasztikusan szemléltették ennek a szellemi megközelítésnek a relevanciáját és érvényességét. •

Képjegyzék

- 1 · Illusztráció Paul Klee *Pedagógiai vázlatkönyvéből*
- 2-3 · Illusztrációk Lantos Ferenc *Képekben a világ* című könyvéből
- 4 · Vera Molnar: *Meules en hommage à Claude Monet - A*, 2013
- 5 · Vera Molnar: *Quatre quart – B*, 2012, akril, vászon, 80 x 80 cm
- 6 · Vera Molnar: *Letters of my Mother (6)*, papír, szitanyomat, 1990, 32 x 42 cm/db
- 7 · Bridget Riley: *Untitled [Fragment 1/7]*, 1965, plexi, nyomat, 65,7 x 82,8 cm
- 8 · Bridget Riley: *Right Angle Curves Study No.4*, 1966, papír, quache, 22.3 x 39.4 cm
- 9 · ifj. Ficzek Ferenc: *Vonaltalálkozások*, 2007, papír, tus, 21 x 29.7 cm
- 10 · ifj. Ficzek Ferenc: *Térbehozás*, 2009, vászon, akril, 200 x 200 cm
- 11 · Egle Anita: *Kassa-Budapest autóval*, 2007, papír, toll 21 x 30 cm
- 12-13 · Egle Anita: *Budapest belváros-Siófok autópályán*, 2007, papír, toll, 21 x 30 cm
- 14 · ifj. Ficzek Ferenc: *Vonal I-III.*, 2014, c-print, grafit, 29,7 x 42 cm/db
- 15 · ifj. Ficzek Ferenc: *Térbejárás*, 2015, faléc, karton, vászon, akril, 200 x 191 x 98 cm
- 16 · ifj. Ficzek Ferenc: *Térbejárás c.* alkotásának rajzos elemzése: ellentétek
- 17 · ifj. Ficzek Ferenc: *Hurok*, 2019, C-print, 50 x 50 cm
- 18 · ifj. Ficzek Ferenc: *Gubanc*, 2019, C-print, 50 x 50 cm

Bibliográfia

Egle Anita. Útirajzok, mozgástérképek. <https://egleanita.free-art.hu/portfolio/utirajzok/> (megtekintés: 2025.12.11.)

Klee, Paul. *Pedagógiai vázlatkönyv*. Budapest, Corvina Kiadó, 1980.

Lantos Ferenc. *Képekben a világ*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.

Lénárd Anna. „A vonal teste. Vera Molnar Hommage a Dürer-variációk és François Morellet Jelzések című kiállítása a Vasarely Múzeumban.” *Artmagazin*, no. 27. (2008), 50–53. <https://www.artmagazin.hu/articles/archivum/27cf3226122b3a2f18f354b42e4c1216> (megtekintés: 2025.12.11.)

